

TOSHKENT PEDIATRIYA TIBBIYOT INSTITUTI

“TASDIQLAYMAN”

Toshkent pediatriya tibbiyot
instituti rektori

B.T.Daminov

2022 yil

PEDIATRIYADA REANIMATOLOGIYA MODULI DASTURI

Bilim sohasi:	900 000	– Sog'liqni saqlash va ijtimoiy ta'minot
Ta'lim sohasi:	910 000	– Sog'liqni saqlash
Mutaxassislik:	70910203	– Bolalar anesteziologiya va reanimatologiyasi

Toshkent – 2022

Tuzuvchilar:

- YUsupov A.S.** - ToshPTI Anesteziologiya va reanimatologiya, bolalar anesteziologiyasi va reanimatologiyasi kafedrası dotsenti, t.f.n.
- Talipov M.G.** - ToshPTI Anesteziologiya va reanimatologiya, bolalar anesteziologiyasi va reanimatologiyasi kafedrası assistenti.

Taqrizchilar:

Ichki taqrizchi:

- SHaripov A.M.** - ToshPTI SHoshilinch pediatriya. Tabiiy ofatlar kafedrası mudiri, professor,t.f.d.

Tashqi taqrizchi:

- Satvaldiyeva E.A.** - TXKMRRM Pediatriyada anesteziologiya va intensiv terapiya kafedrası mudiri, professor, t.f.d.

Modul dasturi Toshkent pediatriya tibbiyot institutida ishlab chiqildi.

Modul dasturi Toshkent Pediatriya Tibbiyot instituti MUK yigilishida ko'rib chiqilgan va tasdiklashga tavsiya berilgan. (2022 yil “_24_” avgust “__1__” – sonli bayonnoma).

Modul dasturi Toshkent Pediatriya Tibbiyot instituti Kengashida ko'rib chiqilgan va tasdiqlangan. (2022 yil “_31_” avgust “__314__” – sonli buyruq 3- ilova).

1. O'quv modulining dolzarbligi va oliy kasbiy ta'limdagi o'rni

Pediatrriyada reanimatologiya - bolalar organizmida rivojlangan kritik xolatlar etiologiyasi, patogenezini, tasnifi, klinik kechishi, asoratlari, diagnostikasi, differensial diagnostikasi, kompleks intensiv davosi va profilaktikasini o'rganadi.

Bolalarda kritik xolatlar va klinik o'lim sharoitida reanimatsion tadbirlarni samarali qo'llash jiddiy tibbiy muammoni tashkil qiladi.

Tibbiyotni zamonaviy talab darajasida isloh qilishda raqabotbardosh anesteziolog va reanimatolog mutaxassislariga bo'lgan talab oshib bormoqda. SHu tufayli o'quv dasturida magistrnlarni shu kun talabi darajasida tayyorlash uchun katta ahamiyat berilgan.

Mutaxassislik bo'yicha nazariy o'qitish seminar mashg'ulotlari tarzida o'tkaziladi.

Amaliy o'qitish (magistrlik amaliyoti) kasalxonalarining diagnostik va anesteziologik va reanimatologik yo'nalishdagi bolalar bo'limlarida o'tkazilib, bu yerda magistrnlr har bir rotatsiyaga tegishli amaliy ko'nikmalar ro'yxatiga ko'ra bemorlarni kuratsiya qiladilar, qo'shimcha tekshirishlar natijalarini mustaqil interpretatsiya qiladilar, davolash diagnostika muolajalarni amalga oshiradilar.

2. O'quv modulining maqsadi va vazifasi

2.1. Modulning maqsadi:

Modulni o'qitishdan maqsad – davolash amaliyotiga kerakli hajmdagi bilimga, mahoratga va amaliy ko'nikmaga ega bo'lgan zamonaviy, yuqori sifatli malakali bolalar reanimatolog mutaxassislarini tayyorlashdir.

2.2. Modulning vazifalari:

Modulda talabalarni nazariy bilimlar, amaliy ko'nikmalarga uslubiy yondashuv hamda ilmiy dunyoqarashini shakllantirishga asoslangan quyidagi vazifalar qo'yilgan:

- kritik xolatlarni boshqa yondosh kasalliklari bilan bog'liq bo'lgan patologiyalarini zamonaviy usullar bilan tashxislash. usullarni ishlatish bo'yicha bilimlarni o'zlashtirish;
- bolalar reanimatologiyasi amaliyotida reanimatsion tadbirlarini yetarli hajmini tadbir eta olishini o'rganish;
- terminal xolatdagi bemor bolaning klinik ko'rinishini baxolash;
- og'ir xolatdagi bemorlarni davolash amaliyotida ishlatiluvchi zamonaviy laborator va instrumental tekshirish natijalarini taxlil qilish malakasiga ega bo'lish;

2.3. Modul bo'yicha talabalarining bilim, ko'nikma va malakalariga qo'yiladigan talablar:

Magistratura talabasi:

- sog'liqni saqlash sohasida Davlat siyosati va uning amalga oshirilishida barcha boshqaruv organlarining mas'uliyati haqida;

- O'zR tibbiyot sohasining rivojlanish strategiyasi va boshqaruv tuzilmasi (konsepsiya, tamoyillar, asosiy yo'nalishlari) haqida;
- sog'liqni saqlash tizimi va ularda olib borilayotgan islohotlar haqida;
- sog'liqni saqlashni rivojlantirishning asosiy siyosiy tamoyillari, standartlari, istiqbollari to'g'risida;
- tibbiyotning zamonaviy muammolari va rivojlanishining magistral yo'nalishlari, ichki a'zolar kasalliklari diagnostikasi va davolashda yangi texnologiyalari haqida;
- reanimatsion kasalliklarining epidemiologik ma'lumotlari, etiologik va xavf omillarining ta'siri, patogenezining zamonaviy nazariyalari, tasniflari, diagnostikaning, shu jumladan erta diagnostikaning zamonaviy usullari, turli bosqichlarda davolash sxemalari, birlamchi va ikkilamchi profilaktikasi, O'zbekiston Respublikasi sog'liqni saqlash organlarining terapevtik xizmatiga tegishli buyruq va normativ hujjatlar to'g'risida;
- kritik xolatlarni davolash jarayonida komp'yuter texnologiyalarining o'rni, asosiy elementlari, internet vositalari, axborotlar qidirish, ma'lumotlarni saqlash haqida;
- operatsion tizimlar, elektron pochta, konferensiyalar va taqdimotlarni tashkillashtirish to'g'risida **tasavvurga ega bo'lishi**;
- vrachlik amaliyotida «komanda» bo'lib ishlash tamoyillarini;
- ichki a'zolar kasalliklarining zamonaviy laborator-instrumental va funksional tekshirish usullarini;
- ichki a'zolar kasalliklarining epidemiologiyasi, etiologik va tahdid omillari, patogenezining zamonaviy teoriyasi, tasnifi, kechishining klinik variantlari, davolashning har xil bosqichlarida differensiyalangan kompleks terapiya, asoratlarini davolash, birlamchi va ikkilamchi profilaktikasini o'tkazishni **bilishi va ulardan foydalana olishi**;
- reanimatsion bemorlarni yuqori malakali so'rab-surishtirish, terapevtik bemorlarga zarur davolash-diagnostik tadbirlar hajmi va to'plamini aniqlash;
- reanimatsion bemorlarga ayrim davolash va diagnostik muolajalarni mustaqil amalga oshirish, qo'shimcha tekshirish (laborator, morfologik, funksional, endoskopik, rentgen-radiologik, immunologik, mikrobiologik) natijalarining interpretatsiyasi, reanimatsiya va intensiv terapiya bo'limlarida kompleks individuallashtirilgan davolashni mustaqil amalga oshirish;
- klinikada reanimatsion tadbirlar va shoshilinch holatlarda yordamni amalga oshirish;
- reanimatsion bemorlarga reabilitatsion tadbirlarni ishlab chiqish va o'tkazish, tibbiy hujjatlarni yuritish;
- ko'rsatilayotgan tibbiy yordam sifatini oshirish maqsadida klinik audit o'tkazish **malakalariga ega bo'lishi kerak**.

3. Asosiy qism

3.1. Moduldagi ma'ruza mashg'ulotlari mavzulari va mazmuni, tashkil etish bo'yicha umumiy ko'rsatma va tavsiyalar:

Modulda ma'ruza mashg'ulotlari ko'zda tutilmagan

3.2. Moduldagi amaliy (seminar,) mashg'ulotlari mavzulari tashkil etish bo'yicha umumiy ko'rsatma va tavsiyalar:

Amaliy mashg'ulotlar mul'timediya qurilmalari bilan jixozlangan auditoriyada bir akademik guruxga ilmiy unvon (ilmiy daraja)ga va kamida 3 yillik uzluksiz ilmiy-pedagogik (ilmiy) ish stajiga ega bo'lgan, shuningdek xorijiy mamlakatlarning falsafa doktori (PhD) yoki unga tenglashtirilgan boshqa ilmiy darajali bir o'qituvchi tomonidan o'tkaziladi.

Amaliy mashg'ulotlarni o'tkazishda quyidagi didaktik tamoyillarga amal qilinadi:

- amaliy mashg'ulotlar maqsadini aniq belgilab olish;
- o'qituvchining innovatsion pedagogik faoliyati bo'yicha bilimlarni chuqurlashtirish imkoniyatlariga talabalarda qiziqish uyg'otish;
- talabada natijani mustaqil ravishda qo'lga kiritish imkoniyatini ta'minlash;
- talabani nazariy-metodik jihatdan tayyorlash va h.k.

3.2.1. Amaliy (seminar) mashg'ulotlarining mavzulari ro'yxati:

1 semestr

1- mavzu.	Bolalar reanimatsiyasi.
	Bolalar reanimatsiya bo'limlari tuzilishi, reanimatologiya xizmatini tashkil etish. Terminal xolatlar va klinik o'lim. Terminal xolatlarda bolani intensiv davolash prinsiplari. Reanimatsiya metodlari. YUrak-o'pka va miya reanimatsiyasi. SHifoxonagacha va shifoxona bosqichlarida O'SV, yurakni bilvosita va bevosita massaji, medikamentoz davolash, defibrillyatsiya. Reanimatsiya o'tkazishga ko'rsatmalar va qarshi ko'rsatmalar, asoratlari. Postreanimatsion davrda intensiv terapiya.
2- mavzu.	Bolalarda o'tkir nafas yetishmovchiligi (O'NE).
	O'NE etiologiyasi, patogenezi, tasnifi, klinikasi, diagnostikasi. O'NE da og'irlik darajasini baholash. O'NE da respirator terapiya prinsiplari: nafas yo'llari erkin o'tkazuvchanligini ta'minlash va ushlab turish, aerazol, kislorod, geliy-kislorod terapiya, nafas yullarida doimiy musbat bosim ostida mustaqil nafas, o'pkani sun'iy ventilyatsiyasi, sun'iy nafas respirator terapiyasi. Mendel'son sindromi (aspiratsion pnevmoniya) etiopatogenezi, klinikasi, diagnostikasi va intensiv davolash.
3- mavzu.	Bolalarda o'tkir qon aylanishini buzilishi.
	Qon aylanishi yetishmovchiligi rivojlanishining etiopatogenetik asoslari. Klinika va diagnostikasi. YUrak yetishmovchiligi: chap qorincha, o'ng qorincha, total. Ritm buzilishlari. O'tkir tomir yetishmovchiligi

	(obmorok, shok, kollaps). Reanimatsiya prinsipi va usullari. Intensiv terapiya. Asoratlar. YUrak-qon tomir sistemasi faoliyatini elektrofiziologik tekshirish usullari.
4-mavzu.	Klinik shok.
	SHok xolatlarining asosiy variantlarini rivojlanishining umumiy metabolik mexanizmlari. Ko'p uchraydigan shok turlari (travmatik, gipovolemik, anafilaktik, septik, kuyish) etiologiyasi, klinikasi va diagnostikasi. Intensiv terapiyasining asosiy prinsiplari. SHifoxonagacha bo'lgan bosqichda shoshilinch yordam va keyingi tadbirni aniqlash. Anafilaktik reaksiyalarda shoshilinch yordam.
5-mavzu.	Bolalarda o'tkir serebral yetishmovchiligi.
	Bolalarda komatoz xolatlarning klinik ko'rinishlari va diagnostika. Intensiv davolash. Komatoz xolatlarda organizm xayotiy zarur faoliyat buzilishlari darajasini aniklash. Miya shishini etiologiyasi, patogenezi, klinikasi, tashxisi
6-mavzu.	Bolalarda suv-elektrolit balansini buzilishi.
	Gidroion buzilishlar va ularning korreksiyasi. Suv-elektrolit muvozanati buzilishi turlari. Disgidriyaning turli buzilishlarida infuzion terapiya prinsiplari.

2 semestr

1-mavzu.	Bolalarda o'tkir buyrak yetishmovchiligi.
	O'BE etiologiyasi, patogenezi, bosqichlari. Kliniko-laborator tashxisi, intensiv davolash. Uremiya rivojlanishi bosqichlari. SHoshilinch yordam. Detoksikatsiya usullari: gemosorbsiya, ul'trafil'tratsiya, gemodializ. Gemodializ muolajasiga asosiy ko'rsatmalar.
2-mavzu.	Bolalarda o'tkir jigar yetishmovchiligi.
	O'tkir jigar yetishmovchiligi etiologiyasi, patogenezi, bosqichlari. Jigar shikastlanishi va sariqlik sindromlari bilan og'rigan bemor bolalarni kuratsiya qilish, klinik tashhisni qo'yish va asoslash.
3-mavzu.	CHaqaloqlar reanimatsiyasi va intensiv terapiyasi xususiyatlari.
	Tug'ruq jaroxatlari diagnostik mezonlari va intensiv davolash. CHakaloqlar asfiksiyasi. Nafas buzilishlari sindromi. CHaqaloqlar gemolitik kasalligi.
4-mavzu.	O'pka sun'iy ventilyatsiyasi.
	Rejim va parametrlari.
5-mavzu.	Tomir ichida qonning tarqoq ivishi sindromi (DVS).

	DVS sindromi etiopatogenezi, klinik-laborator tashxisi. SHoshilinch yordam va intensiv davolash prinsiplari. Organizmning koagulyatsion va antikoagulyatsion omillari.
6-mavzu.	Ekstubatsiya mezonlari, operatsiyadan keyingi davrdagi respirator yordam
	Ekstubatsiyaga ko'rsatmalar.
7-mavzu.	Gipertermik sindromi. Asoratlari.
	Gipertermik sindromni etiopatogenetik xususiyatlari, klinikasi, diagnostika va intensiv terapiyasi.
8-mavzu.	Talvasa sindromida etiopatogenetik xususiyatlari, klinika diagnostika va intensiv terapiya.
9-mavzu.	Bosh miya shishida etiopatogenetik xususiyatlari, klinika, diagnostika va intensiv terapiya.

3.2.2. Amaliy(seminar) mashg'ulotlarini tashkil etish bo'yicha umumiy ko'rsatma va tavsiyalar:

Amaliy mashg'ulotlar mul'timedia qurilmalari bilan jihozlangan auditoriyada bir akademik guruhga bir o'qituvchi tomonidan o'tkaziladi.

Amaliy mashg'ulotlarni o'tkazishda qo'yidagi didaktik tamoyillarga amal qilinadi:

- Amaliy mashg'ulotlarni maqsadini aniq belgilab olish;
  - O'qituvchining innovatsion pedagogik faoliyati bo'yicha bilimlarni chuqurlashtirish imkoniyatlariga talabalarda qiziqish uyg'otish;
  - Talabada natijani mustaqil ravishda qo'lga kiritish imkoniyatini ta'minlash;
  - Talabani nazariy-metodik jihatdan tayyorlash va h.k.
- Bolalar apparaturasini qo'llab, nafas yo'llari o'tkazish qobiliyati, intubatsiya va hisob-kitob dozalashni (yosh va vazn bo'yicha) ta'minlagan holda, bolalarda operatsiyadan keyingi davrda og'riqsizlantirishni o'tkazish;
- Peritoneal dializ, gemosorbsiya, plazmafarez va boshqa detoksikatsiya usullari uchun ko'rsatmalarni aniqlash;
- O'SVni quyidagi usullarini o'tkazish: "og'izdan og'izga", "og'izdan burunga", Ambu qopi yoki O'SV apparati bilan, portativ respirator, injeksion usul va laringeal niqob yordamida;
- YUrakning bilvosita va bevosita massajini o'tkazish;
- Plevra bo'shlig'ini punksiyalash va drenajlash;
- Traxeya punksiyasini o'tkazish;
- EEG va EKG ma'lumotlarini yozish va sharhlash;
- Elektrostimulyatsiya va elektrodefibrillyatsiya o'tkazish;
- YUrak faoliyati ritmi buzilganda kechiktirib bo'lmaydigan tadbirlarni o'tkazish;
- Turli xil o'pkalar sun'iy ventilyatsiyasini qo'llash, uzaytirilgan O'SV va traxeostomiyani amalga oshirish, respiratorga moslashuv, sedativ terapiya, respiratordan uzishni o'tkazish, traxeostomali bemorlarni parvarishlash.

3.2.3. Modulni o'qitish davomida egallanadigan amaliy ko'nikmalar va kompetensiyalar

Modul davomida egallanadigan amaliy ko'nikmalar ro'yxati:

4 semestr

№	Amaliy ko'nikmalar ro'yxati
2	Safarini uchlik priyomini ko'llash;
3	O'pka sun'iy ventilyatsiyasini quyidagi usullarini o'tkazish: -“og'izdan-og'izga” nafas berish; - “og'izdan-burunga” nafas berish;
4	Ambu qopi yordamida nafas berish;
6	Portativ respirator yordamida nafas berish;
7	Laringeal niqob yordamida nafas berish;
8	Traxeyani to'g'ridan-to'g'ri laringoskopiya yordamida, og'iz orqali intubatsiya qilish;
9	Traxeyani to'g'ridan-to'g'ri laringoskopiya yordamida burun yo'llari orqali intubatsiya qilish;
15	Traxeyani punktsiyalash, konikotomiyani amalga oshirish;
18	Bronkoskopiya o'tkazish;
19	Elektroso'rg'ich yordamida nafas yo'llarini o'tkazish qobiliyatini tiklash va intubatsiyani qo'llash;
20	Vaziyatni baholash va og'ir ahvoldagi bemor bolalarda yetakchi sindromlarni ajratib ko'rsatish;
21	Klinik o'lim sharoitida yurakni bevosita va bilvosita massajini bajarish;
22	YUrak faoliyati ritmi buzilganda kechiktirib bo'lmaydigan tadbirlarni, elektrostimulyatsiya va elektrodefibrillyatsiyani o'tkazish;
30	O'ta og'ir sharoitlarida: -o'tkir yurak-qon tomir yetishmovchiligida shoshilinch choralarni ko'rish; -o'tkir nafas yetishmovchiligida shoshilinch choralarni ko'rish; -o'tkir serebral yetishmovchiligida shoshilinch choralarni ko'rish; -o'tkir jigar yetishmovchiligida shoshilinch choralarni ko'rish; -o'tkir buyrak yetishmovchiligida shoshilinch choralarni ko'rish.

5 semestr

31	Buyrak usti bezi yetishmovchiligida shoshilinch choralarni ko'rish;
32	Gipovolemik holatni tashxislash va davolash;
33	SHokning turli shakllari uchun favqulodda choralarni o'tkazish;
34	Bolalarda gipertermik sindromida intensiv terapiya o'tkazish;
35	Bolalarda tirishish sindromlarida trankvilizatorlarni va sedativ preparatlarni ko'llash;
36	Qon guruhi va rezus-faktorni aniqlash, transfuziyani o'tkazish;
37	Transfuziyani o'tkazishda individual moslikni aniqlash va biologik sinamani o'tkazish;
38	Allergik va anafilaktik reaksiyalar diagnostikasi va davolash;
39	Anafilaktik shok diagnostikasi va davolash;
40	Gaz almashinuvi buzilishida diagnostika va davolash;

41	Qon aylanishining buzilishida diagnostika va davolash;
42	Gemokoagulyatsiya buzilishida diagnostika va davolash;
43	Termoregulyatsiya buzilishida diagnostika va davolash;
44	Qon ivish va antikoagulyatsiya tizimlarini kasalliklarini diagnostika qilish va davolash;
47	Miokard infarkti, yurak aritmiyasi va gipertenziv krizni murakkab shakllarida shoshilinch choralarni ko'rish;
48	Jarrohlik paytida yuz bergan qon yo'qotishlarini diagnostikasi va davolash;
53	Gemodializ, peritoneal dializ, gemosorbsiya, plazmafarez va boshqa detoksikasiya usullari uchun ko'rsatmalarni aniqlash;
58	Plevra bo'shlig'ini punktsiyalash va drenajlash, ko'krak qafasida vibratsion massajini o'tkazish;
59	EKG monitoringini o'tkazish, yozish va sharhlash;
60	EEGni yozish va ma'lumotlarini sharhlash;
61	O'tkir miokard infarktida elektroimpul's va elektrosimulyatsion terapiya o'tkazish;
67	Lyumbal punktsiya bajarish texnikasi;

Modul davomida egallanadigan kompetensiyalar (nomi, kodi) ro'yxati:

UK 1 . Abstrakt fikr yuritish, xodisalarni tahlil va sintez qilish qobiliyatiga ega bo'lish;

UK 2. Dunyoqarashni shakllantirish uchun falsafiy bilimlarning asoslaridan foydalanish qobiliyati;

UK 3. Nostandart vaziyatlarda harakat qilish qobiliyati, qabul qilingan qarorlar uchun ijtimoiy va ahloqiy javobgarlikni olishga tayyorlik;

UK 4. O'z-o'zini rivojlantirishga, anglashga, o'qishga, ijodiy salohiyatdan foydalanishga tayyorlik;

UK 5. Favquloddagi vaziyatlarda birinchi tibbiy yordam texnikasini, himoya usullarini qo'llashga tayyorlik;

UK 6. Favqulodda vaziyatlarda birinchi tibbiy yordam texnikasini, himoya usullarini qo'llashga tayyorlik;

UKK 1 . Kasbiy faoliyatning standart vazifalarini axborot, bibliografik manbalar, biotibbiyot terminologiyasi, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari va axborot xavfsizligining asosiy talablarini hisobga olgan holda hal qilishga tayyorlik;

UKK 2. Professional faoliyatdagi muammolarni hal qilish uchun og'zaki va yozma ravishda rus va xorijiy tillarda muloqot qilishga tayyorlik;

UKK 3. Tibbiy xujjatlarni yuritishga tayyorgalik;

UKK 4. Kasbiy muammolarni hal qilishda dori vositalarini va ularning kombinatsiyalarini tibbiy maqsadlarda ishlatishga tayyorlik;

UKK 5. Bemorlarga birlamchi tibbiy yordam ko'rsatishni tashkil yetish va dastlabki tibbiy sanitar yordam ko'rsatishni ta'minlashga tayyorlik;

UKK 6. Tibbiy yordam ko'rsatishda ko'zda tutilgan tibbiy asboblardan foydalanishga tayyorlik.

UK- umumiy kompetensiya

UKK – umumiy kasbiy kompetensiya

Modul davomida o'quv (klinik) amaliyotni tashkil etish bo'yicha umumiy ko'rsatma va tavsiyalar:

Amaliy ishlar reanimatsiya va jadal davolash bo'limlarida, operatsion – anesteziologik bo'limlarda, ko'p tarmoqli klinikalarda, xirurgik, somatik va infeksiyon shifoxonalarda, tez yordam bo'limlarida o'tkaziladi. Ilmiy – tadqiqot yoki ilmiy – amaliy ishlar ikki tomonlama kelishuv asosida O'zbekiston Respublikasi Akademiyasining ilmiy markazlarida va chet el tibbiyot tashkilotlarida o'tkazilishi mumkin. Ilmiy – amaliy ishlar hajmi, tashkillashtirilishi va ta'minlanishi kadr talabgorlari bilan kelishilgan holda kafedralar tomonidan ishlab chiqiladi. Ilmiy – amaliy ishlar yuqori malakali bolalar anesteziolog – reanimatologlarini shakllantirishni ko'zda tutadi. Ilmiy – amaliy dasturlarning asosiy talabi malakali mustaqil ishlash uchun kerak bo'ladigan to'liq hajmli amaliy ko'nikmalarni o'rganish va o'zlashtirishni nazorat qilish. Buning uchun tematik sikl yoki rotatsiyalar ishlab chiqarilgan. YAni bir asosiy talab bu – magistrnlarning davolash jarayonida ishtiroklarini sekin – asta, bosqichma – bosqich oshirib borish.

Malakaviy amaliyot davrida magistratura talabasi kunma-kun malakaviy amaliyot jurnali shaklida to'ldirib boradi. Amaliyot rahbari tomonidan har bir amaliyot kuni davrida bajarilgan ishlar hajmi baholanadi va kundalik imzolanadi.

Malakaviy amaliyot jurnalidagi ma'lumotlar talabaning amaliy ko'nikmalarga ega bo'lganlik darajasi haqida ma'lumot beradi.

Malakaviy amaliyot tugagandan so'ng malakaviy amaliyot jurnali oxirida amaliyotga javobgar shaxs tomonidan talabaning ishi baholanadi va unga tavsifnoma yoziladi, u muassasa muhri bilan tasdiqlanadi va malakaviy amaliyot jurnali topshiriladi. Agar bajarilgan ishni ifoda etgan kundalik topshirilmasa, amaliyot o'tilmagan deb hisoblanadi.

Malakaviy amaliyotni yakuniy baholashini tuzilgan komissiya amalga oshiradi. Komissiya a'zolari OTM rektori tomonidan buyruq asosida tuziladi.

Malakaviy amaliyotning yakuniy baholash natijalari komissiya tomonidan qaydnoma varaqasiga kiritiladi va dastur direktori tomonidan reyting daftarchasiga to'ldiriladi. Malakaviy amaliyot dasturini (sababli, sababsiz) bajarmagan talabalar yakuniy baholashga kiritilmaydi va akademik qarzdor talaba sifatida muammolari magistratura bo'limi va rektorat tomonidan ko'rib chiqiladi va individual qaror qabul qilinadi (rasmiylashtiriladi).

Modul bo'yicha talabalar bilimni nazorat qilish turlari va baholash mezonlari.

№	O'zlashtirish %	Baxo	Talabantng bilimi
1.	a'lo 86-100%	5	Mavzu bo'yicha xulosa va qaror qabul qilish ijodiy fikrlay olish, mustaqil mushoxada yuritish, amalda qo'llay olish mohiyatini tushunish, bilish aytib berish, tasavurga ega bo'lish. Mavzuni nazariy va amaliy to'liq o'zlashtirish, Mavzuni fan, texnika va ijtimoiy soha yutuqlarini hisobga olgan holda yoritish.
2.	Yaxshi 71-85%	4	Mavzuni mustaqil mushoxada yuritish, amalda qo'llay olish mohiyatini tushunish, bilish aytib berish, tasavurga ega bo'lish Mavzuni nazariy va amaliy o'zlashtirish, Mavzuni fan, texnika va ijtimoiy soha yutuqlarini hisobga olgan holda yoritish.
3.	Konikarli 70-56%	3	Mavzuni mohiyatini tushunish, bilish aytib berish, tasavurga ega bo'lish Mavzu boyicha nazariy va amaliy tushunchalarga ega bo'lish.
4.	Konikarsiz 55% dan kam	2	Mavzu bo'yicha aniq tasavurga ega emas, bilmaslik

4. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar, tashkil etish bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar

Reanimatologiya moduli bo'yicha mustaqil ish auditoriya va auditoriyadan tashqari o'tkaziladi.

Magistratura talabasi mustaqil ishini tashkil etishda quyidagi shakllardan foydalaniladi:

- auditoriya mashg'ulotlarida trenajer, mulyaj va simulyatsion zallarida/markazlarida tasdiqlangan amaliy ko'nikmalarni pedagog nazoratida son va sifat jihatidan bajarish va amaliy ko'nikmalarni o'zlashtirish bayonnomalarida aks ettirish;

- tibbiyot OTM klinikalari va klinik o'quv bazalarida auditoriyadan tashqari tashkillashtirilgan klinik navbatchilikda tasdiqlangan amaliy ko'nikmalarni navbatchi shifokor pedagog nazoratida son va sifat jihatidan bajarish va navbatchilik bayonnomalarida aks ettirish;

- davolovchi yoki navbatchi shifokor bilan bemorlar kuratsiyasida ishtirok etish;
- aholi orasida sanitar oqartuv ishlarni, suhbat va ma'ruzalarni o'tkazish;
- ayrim nazariy mavzularni o'quv adabiyotlari yordamida mustaqil o'zlashtirish;
- berilgan mavzu bo'yicha axborot (referat) tayyorlash;
- modulning (fanning) bo'limlari yoki mavzulari ustida maxsus yoki ilmiy adabiyotlar (monografiyalar, maqolalar) bo'yicha ishlar va ma'ruzalar qilish;
- vaziyatli va klinik muammolarga yo'naltirilgan vaziyatli masalalar yechish va tayyorlash;

- CASE (real klinik vaziyatlar va klinik vaziyatli masalalar asosida case-study) yechish;
- modellar yasash, krossvordlar tuzish, organayzerlar tuzish, testlar tayyorlash va h.k.

4.1. Tavsiya etilayotgan mustaqil ishlarning mavzulari ro'yhati:

1 semestr

1. Terminal xolatlar va biologik o'lim morfofiziologiyasi;
2. O'pkalar sun'iy ventilyatsiyasining zamonaviy tartiblari;
3. YUrak ritmlari buzilishlari;
4. SHok xolatlarida diagnostika va davolash standartlari;
5. Kislota asos mo'tadilligi yoki ichki muxit aktiv jarayoni;
6. Gipertermik sindrom diagnostikasi va davolash standarti;
7. CHaqaloqlarda talvasa xuruji sindromi xususiyatlari;
8. Efferent terapiya yoki qonga ekstrakorporal ta'sir usullari;
9. Gomeostaziologiyaning asosiy moxiyati;
10. Tugruk zalida chakaloqlar reanimatsiyasi algoritmi;
11. Bolalar organizmining anatom-fiziologik xususiyati, klinik ahamiyati va tekshiruv usullari.
12. Bolalar septik xolatlarida efferent terapiya asoslari;

2 semestr

1. Gemodinamikaning monitoringi;
2. Xavfli gipertermiya (Ombredan sindromi);
3. Aspiratsion pnevmoniya (Mendelson sindromi);
4. O'tkir buyrak usti bezi yetishmovchiligi;
5. Komalar patofiziologiyasi va ogirlik xolatini Glazgo shkalasi bo'yicha baxolash;
6. Nafas konturlari va sistemalari;
7. Operatsiyadan keyingi davrda uzaytirilgan o'pkalar ventilyatsiyasi;
8. Operatsiyadan keyingi davrda og'riqsizlantirish usullari;
9. O'tkir zaxarlanishda ko'llaniladigan antidotlar va antogonistlar;
10. Elektr jaroxati diagnostikasi va davolash standarti;
11. Kislota-asos mo'tadilligi;
12. CHaqaloqlarda nafas buzilishlari sindromi.

4.2. Tavsiya etilayotgan mustaqil ishlarning shakllari:

Reanimatologiya fanining xususiyatlarini, xar bir rezidentning akademik o'zlashtirish darajasi va qobiliyatini xisobga olgan xolda quyidagi shakllardan foydalaniladi:

1.	Terminal xolatlar va biologik o'lim morfofiziologiyasi.
2.	O'pkalar sun'iy ventilyatsiyasining zamonaviy tartiblari.
3.	YUrak ritmlari buzilishlari.
4.	SHok xolatlarida diagnostika va davolash standartlari.
5.	Kislota- asos mo'tadilligi yoki ichki muxit aktiv jarayoni.
6.	Gipertermik sindrom diagnostikasi va davolash standarti.

7.	CHaqaloqlarda talvasa xuruji sindromi xususiyatlari.
8.	Efferent terapiya yoki qonga ekstrakorporal ta'sir usullari.
9.	Gomeostaziologiyaning asosiy moxiyati.
10.	Tug'ruq zalida chaqaloqlar reanimatsiyasi algoritmi.

4.3. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlarni tashkil etish bo'yicha umumiy ko'rsatma va tavsiyalar:

Mustaqil ta'lim mavzulari talabalar tomonidan auditoriyadan tashqari o'zlashtiriladi va mavzuga oid joriy baholashda inobatga olinadi. Quyidagilar tavsiya etiladi:

- Yangi bilimlarni mustaqil tarzda puxta o'zlashtirish ko'nikmalariga ega bo'lish;
- Kerakli ma'lumotlarni izlab topish, qulay usullar va vositalarni aniqlash;
- Axborot manbalari va manzillaridan samarali foydalanish;
- An'anaviy o'quv va ilmiy adabiyotlar, me'yoriy xujjatlar bilan ishlash;
- Elektron o'quv adabiyotlar va ma'lumotlar banki bilan ishlash;
- Internet tarmog'idan maqsadli foydalanish;
- Berilgan topshiriqlarni ratsional yechimini belgilash;
- Ma'lumotlar bazasini taxlil etish;
- Ish natijalarini ekspertizaga tayyorlash va ekspert xulosasi asosida qayta ishlash;
- Topshiriqlarni bajarishda tizimli va ijodiy yondoshish;
- Taqdimotlar tayyorlash;
- Masofaviy ta'lim texnologiyasidan foydalanish.

Mustaqil ta'limda o'quv qo'llanmalar, elektron adabiyotlar, mulyaj, simulyatorlar, asbob-anjomlardan: laringoskop, monitor, pul'soksimetr, niqoblar, o'rgatuvchi va nazorat qiluvchi testlar, komp'yuter dasturlari, magistratura talabalarining navbatchilikda turib, bemorlarni ko'rishi.

Ishlab chiqarish amaliyotini tashkil etish bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar:

Ishlab chiqarish amaliyoti davrida magistratura talabasi kunma-kun Ishlab chiqarish amaliyoti jurnali shaklida to'ldirib boradi. Amaliyot rahbari tomonidan har bir amaliyot kuni davrida bajarilgan ishlar hajmi baholanadi va kundalik imzolanadi.

Ishlab chiqarish amaliyoti jurnalidagi ma'lumotlar talabaning amaliy ko'nikmalarga ega bo'lganlik darajasi haqida ma'lumot beradi.

Ishlab chiqarish amaliyoti tugagandan so'ng, ishlab chiqarish amaliyoti jurnali oxirida amaliyotga javobgar shaxs tomonidan talabaning ishi baholanadi va unga tavsifnoma yoziladi, u muassasa muhri bilan tasdiqlanadi va ishlab chiqarish amaliyoti jurnali topshiriladi. Agar bajarilgan ishni ifoda etgan kundalik topshirilmasa, amaliyot o'tilmagan deb hisoblanadi.

Malakaviy amaliyotni yakuniy baholashini tuzilgan komissiya amalga oshiradi. Komissiya a'zolari OTM rektori tomonidan buyruq asosida tuziladi.

Malakaviy amaliyotining yakuniy baholash natijalari komissiya tomonidan qaydnoma varaqasiga kiritiladi va dastur direktori tomonidan reyting daftarchasiga

to'ldiriladi. Ishlab chiqarish amaliyoti dasturini (sababli, sababsiz) bajarmagan talabalar yakuniy baholashga kiritilmaydi va akademik qarzdor talaba sifatida muammolari magistratura bo'limi va rektorat tomonidan ko'rib chiqiladi va individual qaror qabul qilinadi (rasmiylashtiriladi).

5. Asosiy va qo'shimcha o'quv adabiyotlar hamda axborot manbalari

5.1. Asosiy adabiyotlar:

№	Mualliflar	Qo'llanmaning, kitobning nomi
1.	Professor S.M.Stepanenko	«Anesteziologiya, reanimatologiya i intensivnaya terapiya u detey» Moskva 2016 yil.
2.	Dj. Edvard Morgan, Megid S. Mixail.	«Klinicheskaya anesteziologiya» V 3 tomax. Per. pod redaksiyey A.A.Bunyatana. –2005 yil.

5.2. Qo'shimcha adabiyotlar:

№	Mualliflar	Qo'llanmaning, kitobning nomi
1.	Bryus Makkormik	«Algoritmi deystviy pri kriticheskix sostoyaniyax v anesteziologii» 2018 yil.
2.	Norbert Rever	«Atlas po anesteziologii» Perevod s nemetskogo 2013 yil.
3.	Sobirov SH.M., Otoxonov SH.E., Gozizova A.Z., Parpiyev A.G.	«SHoshilinch xolatlar» Toshkent 2006 yil.
4.	YU.S.Aleksandrovich	«Anesteziya v pediatrii» Sankt-Peterburg 2013 yil.
5.	Mixel'son V.A., Grebennikov V.A.	«Detskaya anesteziologiya i reanimatologiya» Moskva 2009 yil.
6.	Mixel'son V.A.	«Intensivnaya terapiya v pediatrii» 2008 yil.
7.	Karl L.Gvinnut	«Klinicheskaya anesteziya» Perevod s angliyskogo A.E.Lyubovoy i prof. S.V.Sviridova 2014 yil.
8.	Raynera SHefera, Matiasa Eberxarda	«Anesteziologiya» Perevod s nemetskogo pod redaksiyey prof. O. A. Dolinoy 2009 yil.
9.	VaymanM.A. AvakovV.E.	Kriticheskiye i neotlojniye sostoyaniya v meditsine Toshkent 2003 yil.
10.	Gaba Devid M., Kevin Dj.Fish, Stiven K.Xauard	«Kriticheskiye situatsii v anesteziologii» Moskva 2000 yil.
11.	Dj.A.Gregori	«Anesteziologiya v pediatrii» Moskva 2003 yil

12.	Glumcher F.S., Treshinskiy A.I	«Rukovodstvo po anesteziologii» Moskva 2008 yil.
13.	Gel'fand B.R.	«Anesteziologiya i intensivnaya terapiya» Moskva 2006 yil.
14.	Kurek V.V. Kulagin A.E.	Rukovodstvo po neotlojnim sostoyaniyem u detey Moskva 2012 yil.
15.	Polushin YU.S.	«Rukovodstvo po Anesteziologii i reanimatologii» Sankt-Peterburg 2004 yil.
16.	Barax Pol.D., Kullen Bryus.F.	«Klinicheskaya anesteziya» Moskva 2000 yil.
17.	Rid A.P., Kaplan Dj. A.	«Klinicheskiye sluchai v anesteziologii» Perevod s angliyskogo. Moskva 1995 yil.
18.	Djon ye.Tetslaf. MD.	«Spinomozgovaya, epidural'naya i kaudal'naya Anesteziya» (perevod s angl.)
19.	N.P.Shabalov.	Neonatologiya. 1-2 tom., Sankt-Peterburg. 1997
20.	Pod red. Leona CHamedeyisa	Amerikanskaya Assotsiatsiya Serdsa. Amerikanskaya Akademiya Pediatrii.

5.3. Internet saytlari:

Internet sayti:

<http://book.med-lib.ru/http://>

rmj.ruwww.doctor.ruwww.citomed.ruwww.narcoz.ruwww.respiration.ru/possiblehel
p/res/www./rambler/medical

www.infoart.ru/med/index.htm – "Doktor", jurnal dlya praktikuyushix vrachey
www.mediasphera.aha.ru/surgery/surg-mn.htm – Xirurgiya. Jurnal im. N.I.Pirogova
www.mediasphera.aha.ru/pediatr/ped-mn.htm – Rossiyskiy vestnik perinatologii i pediatrii

[Medical Matrix: Guide to Internet Clinical Medicine Resources](#)

[Meditsinskaya matritsa](#) (ukazatel' med. resursov Interneta, russifitsirovanniy variant)

[U.S.National Library of Medicine](#) (Amerikanskaya meditsinskaya biblioteka)

[MedExplorer](#) - search engine for medicine related information (poisk meditsinskoy informatsii)

[WebDoctor](#) - the Internet navigator for physicians (poisk meditsinskoy informatsii)

[Free MedLine access](#) (biomeditsinskaya baza dannix)

PEDIATRIYADA REANIMATOLOGIYA MODULIDAN

SILLABUS

Modulning to'liq nomi	Pediatriyada reanimatologiya		
Modul kodi:	Kredit hajmi: umumiy -9 kredit. SHundan: JN –9 kredit: ON - 0 kredit (o'tilishi shart) YAN – 0 kredit (o'tilishi shart)	Modul o'tilish davri: 4 va 5 cembr	ECTS value: (ECTS dagi kredit soni)
Ta'lim yo'nalishi	5A 510203 Bolalar anesteziologiya va reanimatologiyasi	magistratura talabasi	
Modulning davomiyligi	9 hafta		
O'quv soatlari xajmi:	Jami soat:	240 soat	
	SHuningdek:		
	ma'ruza	-	
	amaliy mashg'ulot (seminar)	120 soat	
	mustaqil ta'lim	120 soat	
O'quv modulining statusi	2 modullar bloki		
OTM nomi, manzili			
Kafedra nomi	Anesteziologiya va reanimatologiya, bolalar anesteziologiyasi va reanimatologiyasi		
Mazkur kursning o'qituvchilari haqida ma'lumot	Amaliy mashg'ulot o'tkazuvchilarning F.I.SH.	E-mail: E-mail:	
Mashg'ulot vaqti va joyi			
Modulning mazmuni	<p>Pediatriyada reanimatologiya - bolalar organizmida rivojlangan kritik xolatlar etiologiyasi, patogenezi, tasnifi, klinik kechishi, asoratlari, diagnostikasi, differensial diagnostikasi, kompleks intensiv davosi va profilaktikasini o'rganadi. SHu tufayli o'quv dasturida magistrnlarni shu kun talabi darajasida tayyorlash uchun katta ahamiyat berilgan.</p> <p>Modul xozirgi zamon tarakkiyot talablariga mos ravishda xamda sog'liqni saqlash konsepsiyasining asosiy koidalariga mos extiyojlarga muvofiq tuzilgan. Mutaxassislik bo'yicha nazariy o'qitish seminar mashg'ulotlari tarzida o'tkaziladi.</p> <p>Amaliy o'qitish (magistrlik amaliyoti) kasalxonalarining diagnostik va anesteziologik va reanimatologik yo'nalishdagi bolalar bo'limlarida o'tkazilib, bu yerda magistrlar har bir rotatsiyaga tegishli amaliy ko'nikmalar ro'yxatiga ko'ra bemorlarni kuratsiya qiladilar, qo'shimcha tekshirishlar natijalarini mustaqil interpretatsiya qiladilar, davolash diagnostika muolajalarni amalga oshiradilar.</p>		
Prerekvizitlar	Modulga patologik fiziologiya, bolalar propedevtikasi fanlari nazariy qismi hisoblanadi.		
Postrekvizitlar	Pediatriyada reanimatologiya moduli keyinchalik bolalar xirurgiyasi modullari uchun nazariy zamin bo'lib xizmat qiladi.		
Modulning maqsadi	– davolash amaliyotiga kerakli hajmdagi bilimga, mahoratga va amaliy ko'nikmaga ega bo'lgan zamonaviy, yuqori sifatli malakali bolalar reanimatologi mutaxassislarini tayyorlashdir.		

<p>Modulning vazifalari</p>	<ul style="list-style-type: none"> - kritik xolatlarni boshqa yondosh kasalliklari bilan bog'liq bo'lgan patologiyalarini zamonaviy usullar bilan tashxislash. usullarni ishlatish bo'yicha bilimlarni o'zlashtirish; – bolalar reanimatologiyasi amaliyotida reanimatsion tadbirlarini yetarli hajmini tadbiriq eta olishini o'rganish; – terminal xolatdagi bemor bolaning klinik ko'rinishini baxolash; – og'ir xolatdagi bemorlarni davolash amaliyotida ishlatiluvchi zamonaviy laborator va instrumental tekshirish natijalarini taxlil qilish malakasiga ega bo'lish;
<p>Modul bo'yicha talabalar bilimi, ko'nikma va malakalariga qo'yiladigan talablar</p>	<p>Talaba tasavvurga ega bo'lishi kerak:</p> <ul style="list-style-type: none"> – sog'liqni saqlash sohasida Davlat siyosati va uning amalga oshirilishida barcha boshqaruv organlarining mas'uliyati haqida; – O'zR tibbiyot sohasining rivojlanish strategiyasi va boshqaruv tuzilmasi (konsepsiya, tamoyillar, asosiy yo'nalishlari) haqida; – sog'liqni saqlash tizimi va ularda olib borilayotgan islohotlar haqida; – sog'liqni saqlashni rivojlantirishning asosiy siyosiy tamoyillari, standartlari, istiqbollari to'g'risida; – tibbiyotning zamonaviy muammolari va rivojlanishining magistral yo'nalishlari, ichki a'zolar kasalliklari diagnostikasi va davolashda yangi texnologiyalari haqida; – reanimatsion kasalliklarining epidemiologik ma'lumotlari, etiologik va xavf omillarining ta'siri, patogenezining zamonaviy nazariyalari, tasniflari, diagnostikaning, shu jumladan erta diagnostikaning zamonaviy usullari, turli bosqichlarda davolash sxemalari, birlamchi va ikkilamchi profilaktikasi, O'zbekiston Respublikasi sog'liqni saqlash organlarining terapevtik xizmatiga tegishli buyruq va normativ hujjatlar to'g'risida; – kritik xolatlarni davolash jarayonida komp'yuter texnologiyalarining o'rni, asosiy elementlari, internet vositalari, axborotlar qidirish, ma'lumotlarni saqlash haqida; – operatsion tizimlar, elektron pochta, konferensiyalar va taqdimotlarni tashkillashtirish to'g'risida. <p>Talaba bilishi shart:</p> <ul style="list-style-type: none"> – kritik xolatlarda ichki a'zolar kasalliklarining zamonaviy laborator-instrumental va funksional tekshirish usullarini; – -ichki a'zolar kasalliklarining asoratlargan xolatlari epidemiologiyasi, etiologik va tahdid omillarini, patogenezining zamonaviy teoriyasi, tasnifi, kechishining klinik variantlari, davolashning har xil bosqichlarida differensiyalangan kompleks terapiya, asoratlarini davolash, birlamchi va ikkilamchi profilaktikasini o'tkazishni; <p>Talaba bajara olishi lozim:</p> <ul style="list-style-type: none"> – yuqori nafas yo'llarini erkin o'tkazuvchanligini ta'minlashni; – klinikada reanimatsion tadbirlar va shoshilinch holatlarda yordamni amalga oshirish, o'pka sun'iy ventilyatsiyasini o'tkazishni; – yurakni bilvosita massaj qilishni; – reanimatsion bemorlarni yuqori malakali so'rab-surishtirish, terapevtik bemorlarga zarur davolash-diagnostik tadbirlar hajmi va to'plamini aniqlash; – reanimatsion bemorlarga ayrim davolash va diagnostik muolajalarni mustaqil amalga oshirish, qo'shimcha tekshirish

	<p>(laborator, morfologik, funksional, endoskopik, rentgen-radiologik, immunologik, mikrobiologik) natijalarining interpretatsiyasi, reanimatsiya va intensiv terapiya bo'limlarida kompleks individuallashtirilgan davolashni mustaqil amalga oshirish;</p> <ul style="list-style-type: none"> - reanimatsion bemorlarga reabilitatsion tadbirlarni ishlab chiqish va o'tkazish, tibbiy hujjatlarni yuritish; <p>Talaba quyidagi ko'nikmalarga ega bo'lishi lozim:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Bevosita laringoskopiya yoki bilvosita burun orkali traxeya intubatsiyasini o'tkazish va sun'iy nafas berish ko'rsatkichlarini belgilash; - og'iz bo'shligi va yuqori nafas yo'llari o'tkazuvchanligini tiklash; - xavo o'tqazgichni o'rnatish texnikasi va qo'yish; - sun'iy nafas berish (apparatsiz va sun'iy nafas apparati yordamida); - sun'iy nafas apparatida o'pkani adekvat ventilyatsiyasi va uning monitoringini o'tkazish; - nafas to'xtaganda Ambu qopchasi yordamida sun'iy nafas berish; - gemodinamikani monitoringini o'tkazish; - traxeya intubatsiyasi texnikasi va qo'llash; - traxeya ekstubatsiya texnikasi va traxeobronxial daraxt sanatsiyasi; - bolalar venepunksiya, veneseksiya, periferik va markaziy venalar kateterizatsiya texnikasi; - terminal holat va klinik o'limda yurak-o'pka reanimatsiyasi: asosiy va ixtisoslashtirilgan usullarni amalga oshirish; - yurakni bilvosita massajini qo'llash; - me'dani zond yordamida bo'shatish va yuvish; - kon guruxi va rezus mansublikni aniqlash; - qon va qon preparatlarini tomir ichiga quyish; - plevral bushliqni punksiyasi va naychalash; - yosh bolalarda qon bosimini o'lchash; - bolalarda duodenal zondlash texnikasi va qo'llash; - siydik qopi uretral kateter yordamida kateterizatsiyasi; - qo'zgalish kuzatilgan bemorlar fiksatsiyasi, ularda ogizni ochish va tilni ushlovchi moslamalarni qo'llash;
Ta'lim berish usullari	An'anaviy ta'lim, interfaol usullar, zoom identifikatori orqali onlayn dars olib borish.
Ta'minot	

O'qitish natijalari:

Modulni yakunlaganda talaba biladi:

- kritik xolatlarda ichki a'zolar kasalliklarining zamonaviy laborator-instrumental va funksional tekshirish usullarini;

-ichki a'zolar kasalliklarining asoratlangan xolatlari epidemiologiyasi, etiologik va tahdid omillarini, patogenezining zamonaviy teoriyasi, tasnifi, kechishining klinik variantlari, davolashning har xil bosqichlarida differensiyalangan kompleks terapiya, asoratlarini davolash, birlamchi va ikkilamchi profilaktikasini o'tkazishni;

Modulni yakunlaganda talaba bajara oladi:

- yuqori nafas yo'llarini erkin o'tkazuvchanligini ta'minlashni;
- klinikada reanimatsion tadbirlar va shoshilinch holatlarda yordamni amalga oshirish, o'pka sun'iy ventilyatsiyasini o'tkazishni;
- yurakni bilvosita massaj qilishni;

- reanimatsion bemorlarni yuqori malakali so'rab-surishtirish, terapevtik bemorlarga zarur davolash-diagnostik tadbirlar hajmi va to'plamini aniqlashni;
- reanimatsion bemorlarga ayrim davolash va diagnostik muolajalarni mustaqil amalga oshirish, qo'shimcha tekshirish (laborator, morfologik, funksional, endoskopik, rentgen-radiologik, immunologik, mikrobiologik) natijalarining interpretatsiyasi, reanimatsiya va intensiv terapiya bo'limlarida kompleks individuallashtirilgan davolashni mustaqil amalga oshirishni.